

WWF - Spain / Jesús Cobo
For private use only - No reproduction or commercial use allowed

Rrëqebulli i Ballkanit në rrezik zhdukjeje

Shoqata për Mbrojtjen dhe Ruajtjen e Mjedisit Natyror në Shqipëri ndërmerr “Programin për Rikuperimin e Rrëqebullit të Ballkanit”.

Pyjet e Shqipërisë, edhe pse të dëmtuara ndër vite duket se ende fshehin thesare të pazbuluara që mund të mahinijn këdo. Një ndër to është dhe rrëqebulli, një kafshë mistike, që i ka shpëtuar vëmendjes së njerëzve për shumë kohë. Pak kush ka dëgjuar të flitet për rrëqebullin. Janë edhe më të rrallë ata që mund të krenohen se kanë parë një të tillë. Ai endet në pyjet e maleve të larta të Shqipërisë i rrethuar nga mistere dhe legjenda. Rrëqebulli, i njohur në gjuhën shkencore si *Lynx lynx*, është mishngrënësi i tretë për nga madhësia në Evropë, pas ariut dhe ujkut. Bën pjesë në familjen e maceve (*Felidae*) dhe ka përhapje në Euroazi, nga Alpet e Evropës deri në Siberinë Lindore. Në Shqipëri haset kryesisht në zonat malore veriore dhe qendrore si në Alpe, Pukë, Lurë, Martanesh e Librazhd. Parapëlqen pyjet e larta dhe pak të shkelura nga njerëzit.

Ka pamje mjaft karakteristike, me trup të mbledhur dhe këmbë të gjata e me shputa të gjera. Ka kokë të trumbullakët, veshë të mëdhenj me një xhufkë tipike qimesh në majë, bisht të shkurtër dhe me majë të zezë. Gëzofin e ka ngjyrë kafe në të kuqëremtë, që vjen duke u zbardhur në pjesët e poshtme të barkut dhe është i mbuluar me pulla të errëta. Është i gjatë 80-130 cm, i lartë rreth 65 cm dhe peshon 12-35 kilogramë. Ushqehet kryesisht me thundrakë, si kaprolli dhe dhia e egër, por në dietën e tij nuk mungojnë dhe lepuri i egër, dhelpira dhe shpendë të ndryshëm të pyllit. Është kafshë tipike vetmitare dhe takohet me rrëqebuj të tjerë vetëm në sezonin e çiftimit. Zë territore të mëdha (deri 2000 km²) dhe është akziv kryesisht natën. Brenda një nate mund të përshkojë deri 45 km. Rrëqebulli jeton deri 17 vjet.

Rrëqebulli rrezikohet në Ballkan-

Sipas Shoqatës për Mbrojtjen dhe Ruajtjen e Mjedisit Natyror në Shqipëri, vlerësimet paraprake për popullatën autoktone të rrëqebullit në Ballkanin jugperëndimor tregojnë se popullata e tij në këtë hapësirë është më e rrezikuar krahasuar me pjesën tjetër të planetit. Situata bëhet edhe më alarmante po të mendohet se rrëqebulli i Ballkanit konsiderohet si subspecie më vete, *Lynx lynx martinoi*. Gjendja e tij nuk njihet mirë, por numri i gjithë popullatës mendohet të jetë nën 100 individë e përqendruar kryesisht në Shqipëri dhe Maqedoni. Nga të dhënat e deritanishme, mendohet se në Shqipëri jetojnë 20-25 individë rrëqebujsh. Shoqata për Mbrojtjen dhe Ruajtjen e Mjedisit Natyror në Shqipëri ka ndërmarrë një projekt lidhur me mbrojtjen e Rrëqebullit të Ballkanit. Sipas kësaj shoqate në këtë nismë marrin pjesë organizata ndërkombëtare si Grupi Specialist i Maceve të Egra të Botës (IUCN SSC/Cat Specialist Group), Organizata Zvicerane për Menaxhimin e Mishngrënësve të Mëdhenj (KORA), Fondi Evropian për Trashëgiminë Natyrore (Euronatur) dhe Instituti Norvegjez për Kërkimet Mjedisore (MINA). Në nivelin rajonal, zbatuese të projektit do të jenë Shoqata për Mbrojtjen dhe Ruajtjen e Mjedisit Natyror në Shqipëri (PPNEA) dhe Shoqata Ekologjike Maqedonase (MES). Projekti shumëpalësh i njohur si “Programi për Rikuperimin e Rrëqebullit të Ballkanit” në fazën e parë synon ndalimin e rënies së mëtejshme të popullatës së rrëqebullit nëpërmjet studimit dhe monitorimit të species, sensibilizimit publik, forcimit të kuadrit ligjor dhe shpalljen e zonave të mbrojtura. Në një periudhë më afatgjatë pritet të konkretizohet një Plan Veprimi për specien dhe të konsolidohet një Qendër Monitorimi Kombëtar për Mishngrënësit e Mëdhenj në bazë të eksperiencës së vendeve partnere në projekt.